Uzun, İnce Bir Yol: Kariyer Yolculuğu

"Bütün insanlar, doğaları gereği bilmek isterler." Aristoteles, *Metafizik* adlı eserine bu çarpıcı cümleyle başlar. Antik çağlardan günümüze uzanan bu tespit, insanlığın "bilme arzusunun" en yalın ifadesi ve dünyayı anlamlandırma çabamızın da kökenidir. Kuşkusuz bilgi, bizi eğitim sürecinin merkezine yerleştirirken; öğrendiğimiz, aktardığımız ve sorguladığımız her bilgi de karakterimizi ve hayata bakış açımızı inşa eder.

Ancak günümüzde bu kadim bilme arzusu, sadece felsefi bir arayış olmanın ötesine geçmiş; teknolojinin hızıyla birleşerek bizleri eğitim, kariyer ve meslek yolculuğumuzda yepyeni bir iş dünyası evrenine taşımıştır. Bu evrende bilgi, doğru yönü bulmamızı sağlayan stratejik bir pusula görevi görmektedir. Bilgi, yalnızca entelektüel bir birikim aracı değil; geleceğin kariyer haritalarını çizen dinamik bir sürece evrilmiştir.

Eğitim, bizlere bir kariyer sunar. Kökeni 16. yüzyıla, Latince "tekerlekli araç/at arabası" ve "yol" anlamına gelen "Carrus" ve "Carrera" sözcüklerine dayanan bu kavram; Fransızcadan "carriere" olarak dilimize geçmiş ve çoğunlukla "koşu yolu", "yaşam yolu", "meslek" veya "mesleki gelişim süreci"[1] olarak anlamlandırılmıştır. Kariyer yolculuğunu "uzun, ince bir yol" olarak tarif ederken aslında pek de yanılmıyorduk. Engebelerle dolu bu yolda bilgiyi ne derece doğru kullanır ve ne kadar büyütebilirsek, yönümüzü bulmamız da o denli kolaylaşır. Ancak yine de yalnızca bir diploma edinmekten öteye geçmek ve edinilen bilgi, beceri ve deneyimi değişen iş dünyasına nasıl aktaracağımızı anlayabilmekte önemli hale gelmiştir.

Diplomadan İstihdama: Veriler Ne Söylüyor?

Peki, kariyer yalnızca bir diplomaya sahip olmak mıdır? Kuşkusuz diploma, bu yolculuğun ilk ve en önemli adımlarından biridir; ancak kariyer, hayat boyu devam eden dinamik bir süreçtir. Günümüz dünyası tanımlanırken, "bilgi çağında" yaşadığımız sıklıkla dile getirilir. Bu çağ, bilginin sürekli yenilendiği ve saniyeler içinde tüketilebildiği bir hızı temsil eder. Teknoloji, hem günlük hayatımızı hem de siyasi, sosyal, ekonomik ve kültürel ilişkilerimizin tümünü etkileyerek, köklü bir biçimde değiştirmiştir.

Madalyonun diğer yüzünde ise bu hızın yarattığı bilgi kirliliği ve dezenformasyon vardır. Fazla bilgi kirliliği, bireylerin doğru ve güvenilir kaynağa ulaşmasını zorlaştırmaktadır. Tam da bu yüzden günümüz gençleri, kariyer sürecini sadece bir meslekle sınırlandırmamalı; edindiği nitelik ve becerilerle hayat boyu kendini geliştirmeye devam etmelidir. Çünkü kariyer, bir unvandan çok daha geniş bir yaşam alanını kapsar.

Kariyer süreci, özünde geleceğe yatırım yapmaktır ve seçtiğimiz meslekler geleceği inşa sürecimizin en kritik rolünü üstlenir. Bu noktada özellikle ilgi duyduğumuz, yeteneklerimize

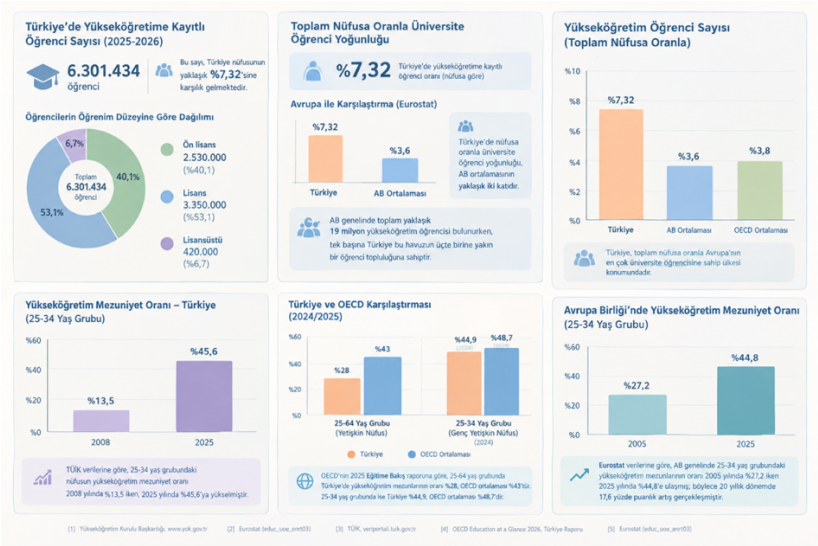
[1] Çelik, Yaşar. (2009). İş Dünyasında Aranan Eleman Kim?, Düşünce Dünyası Kitapları, s.15; Erdoğmuş, Nihat, (2021). Teori ve Uygulamada Kariyer. Nobel Akademik Yayıncılık; Dolek, G. N., & Bilgin, K. U. (2023). Kamuda Performans Yönetimi Açısından Kariyer Uzmanlığı: Bakanlıklar Araştırması. Ekonomi İşletme Siyaset ve Uluslararası İlişkiler Dergisi, 9(2-1), 255-276, s.256.

uygun ve beklentilerimizi karşılayan meslek dallarını seçmek öncelikle yaşam kalitemizi artırır ve aynı zamanda bireysel tatmin sağlar.

Kariyer gelişim sürecinin en yaygın kabul gören ilk basamağı ise üniversitelerdir. Ancak iş, istihdam sürecine geldiğinde çiçeği burnunda bir mezun olarak kaygı ve gelecek endişesi duymamız da son derece normaldir. Tam da bu noktada meslek seçimini, kritik bir "karar verme süreci" olarak ele almak yerinde olacaktır. Zira bu seçimi şekillendiren; bireyin demografik özelliklerinden ailesine, sosyal çevresinden makroekonomik dış etkenlere kadar pek çok değişken söz konusudur. Bu nedenle süreç, tamamen kişiye özeldir; her birey kendi önceliklerine ve dönemin şartlarına göre bu süreci yönetir.[2]

Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı (YÖK) 2025-2026 öğretim yılı istatistiklerine göre Türkiye'de yükseköğretime kayıtlı 6 milyon 301 bin 434 öğrenci vardır. Bu sayı 2025 yılı sonu nüfus verileriyle karşılaştırıldığında, Türkiye nüfusunun yaklaşık %7,32'sine karşılık gelmektedir. Bu öğrencilerin, yaklaşık 2,53 milyonunu ön lisans, 3,35 milyonunu lisans ve 420 binini lisansüstü öğrencileri oluşturmaktadır.[3] Avrupa Birliği'nin Resmi İstatistik Ofisi (Eurostat) verilerine bakıldığında, ülkemizin toplam nüfusa oranla Avrupa'nın en çok üniversite öğrencisine sahip ülkesi olduğu görülmektedir. Türkiye'de nüfusa oranla üniversite öğrencisi yoğunluğu, AB ortalamasının neredeyse iki katıdır. Tüm Avrupa Birliği genelinde toplam yaklaşık 19 milyon yükseköğretim öğrencisi varken, tek başına Türkiye bu havuzun üçte birine yakın bir öğrenci topluluğuna sahiptir.[4]

Tablo 1: Öğrenci Sayıları ve Mezuniyet Oranları[5]

[2] Köpük Serra Kartal, Selçuk Alp, Bireylerin Demografik Özellikleri ile Kariyer Tercihlerini Etkileyen Kriterler Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Doğuş Üniversitesi Dergisi, 22 (2) 2021, 19-34, s.20.
[3] Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı, www.yok.gov.tr
[4] Eurostat, https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/educ_uoe_enrt03/default/bar?lang=en
[5] Yükseköğretim İstihdam Göstergeleri, 2025, TÜİK, https://www.tuik.gov.tr

Mezuniyet verileri incelendiğinde, Türkiye'de yükseköğretim düzeyindeki eğitim kazanımının yıllar içerisinde önemli ölçüde arttığı görülmektedir. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre, 25-34 yaş grubundaki nüfusun yükseköğretim mezuniyet oranı 2008 yılında %13,5 iken 2025 yılında %45,6'ya yükselmiştir.[6] Bu gelişimin uluslararası ölçekteki karşılığı incelendiğinde ise Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü'nün (OECD) yayımladığı 2025 Eğitime Bakış raporu önemli bir karşılaştırma sunmaktadır. Genç yetişkin nüfusu kapsayan 25-34 yaş grubunda ise 2024 yılı itibarıyla Türkiye'nin yükseköğretim mezuniyet oranı %44,9, OECD ortalaması ise %48,7 olarak kaydedilmiştir. Ayrıca rapora göre, Türkiye'de 25-64 yaş grubundaki yetişkinlerin %28'i yükseköğretim mezunuyken OECD ortalaması %43 düzeyindedir.[7] Avrupa Birliği'nin İstatistik Ofisi 2025 yılı verileri de benzer bir yükseliş eğilimine işaret etmektedir. AB genelinde 25-34 yaş grubundaki yükseköğretim mezunlarının oranı 2005 yılında %27,2 iken 2025 yılında %44,8'e ulaşmıştır.[8]

Ancak yine de öğrenci sayısının yüksek olmasının, mezuniyet oranının yükselmesi ile aynı şeyi ifade etmediğini belirtmeliyiz. Mezuniyet oranlarının yükselmesi, toplumun eğitime bakış açısının giderek güçlendiğine işaret etse de mezunların istihdam olanaklarının da aynı ölçüde artacağı anlamı taşımamaktadır. Türkiye'de özellikle genç nüfusun yükseköğretim mezuniyet oranındaki belirgin artış, ülkenin OECD ve AB ortalamalarına yaklaştığını göstermektedir. Bununla birlikte, eğitim düzeyindeki niceliksel gelişimin işgücü piyasasındaki karşılığını değerlendirmek için mezunların istihdam oranlarının, eğitim-istihdam uyumunun ve mesleki alanlara göre dağılımının da incelenmesi gerekmektedir.

TÜİK Yükseköğretim İstihdam Göstergeleri 2025 verilerine göre; geçen yıla göre yükseköğretim mezunlarının istihdamında az da olsa bir daralma olduğu, lisans mezunlarının iş bulma (kayıtlı istihdam) oranının %75,0'den %73,9'a gerilediği belirtilmektedir. Yani her 100 lisans mezunundan yaklaşık 26'sının kayıtlı bir iş bulmakta zorlandığı değerlendirilmektedir. Benzer şekilde ön lisans mezunlarında da istihdam oranı %66,4'ten %65,7'ye düşmüştür.[9] Bu durum kariyer politikaları açısından değerlendirildiğinde, eğitim sisteminin başarısının yalnızca mezun sayısıyla değil, mezunların edindikleri becerilerin işverenlerin ihtiyaçlarıyla uyumlu olması gerekliliğini de ortaya koymaktadır. [10]

İstihdam süreci, ülkemizin uzun vadeli bir politika ve eylem planı olan Ulusal İstihdam Stratejisi'nde belirtildiği üzere ekonomik gelişmenin ve toplumsal kalkınmanın önemli bir belirleyicisidir. Bu süreç, sektörlerin performansını, büyüme dinamiklerini, teknolojik gelişmeleri, ekonominin araştırma geliştirme (AR-GE) ve yenilik potansiyelini, dolayısıyla rekabet gücünü doğrudan etkiler. Diğer taraftan istihdam, bireylerin yaşam memnuniyetini, toplumun kapsayıcılığını, kırılganlıklarını, toplumsal uyum ve refah düzeyini önemli ölçüde belirlemektedir. Bu nedenle, sürdürülebilir kalkınmayı sağlamanın temel koşullarından biri,

[6] Ulusal Eğitim İstatistikleri, 2025, TÜİK, https://veriportali.tuik.gov.tr/tr/press/58002
[7] OECD, Education at a Glance 2026, https://www.oecd.org/
[8] Eurostat, https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/educ_uoe_enrt03/default/bar?lang=en
[9] Yükseköğretim İstihdam Göstergeleri, 2025, TÜİK, https://www.tuik.gov.tr
[10] OECD, Education at a Glance 2026, https://www.oecd.org/

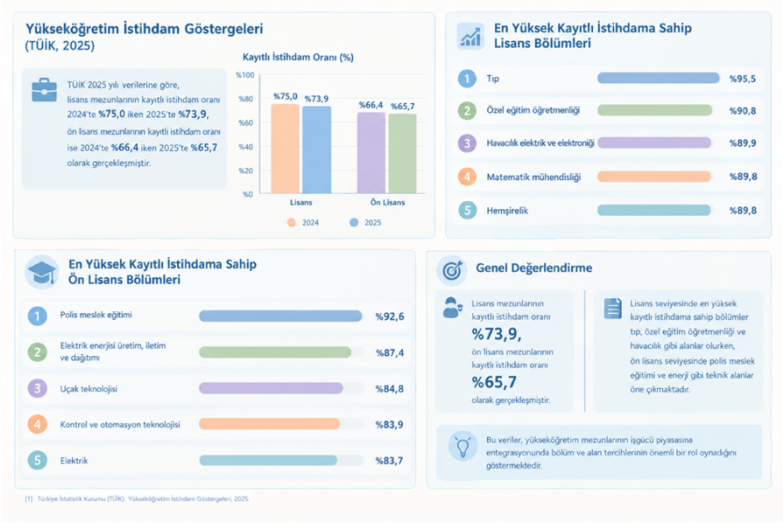
ekonominin insana yakışır işler üretmesini sağlamaktır.[11] Bu nedenle bireyler kariyer tercihlerini yönetirken, ülkenin içinde bulunduğu ekonomik gerçekliklerden ve iş gücü piyasasının dinamiklerinden bağımsız olmamalıdır.

Kariyer Tercihlerinde Mesleklere Bakış: Hangi Meslekler Öne Çıkıyor?

Üniversite eğitimi, milyonlarca gencin mesleki geleceğini şekillendirir. İş dünyasının ihtiyacı olan insan kaynağının da yetişmesinde belirleyicidir. Ancak her yıl mezun sayısının artması, iş olanaklarının aynı hızda gelişip gelişmediği sorusunu gündeme getirir. Bu durum, bazı mesleklerde mezun yoğunluğuna ve iş bulma fırsatlarının azalmasına yol açabilir.

Kuşkusuz, iş hayatına hızlı bir giriş yapmanın sabit bir formülü yoktur. Zira teknolojik ilerlemeler, dijitalleşme, yapay zekâ, küresel rekabet, demografik dönüşümler, yeni üretim/tüketim modelleri derken bugün popüler olan bir meslek, yarın aynı ilgiyi görmeyebilir. Bu nedenle kariyer planlaması yaparken yalnızca bugünün gözde mesleklerine değil, gelecekte de ihtiyaç duyulması beklenen ve uzun vadede yüksek potansiyele sahip meslek alanları da göz önünde bulundurulmalıdır. Bu kapsamda hem Türkiye'de hem de küresel ölçekteki genel eğilimleri bilmek fayda sağlayacaktır.

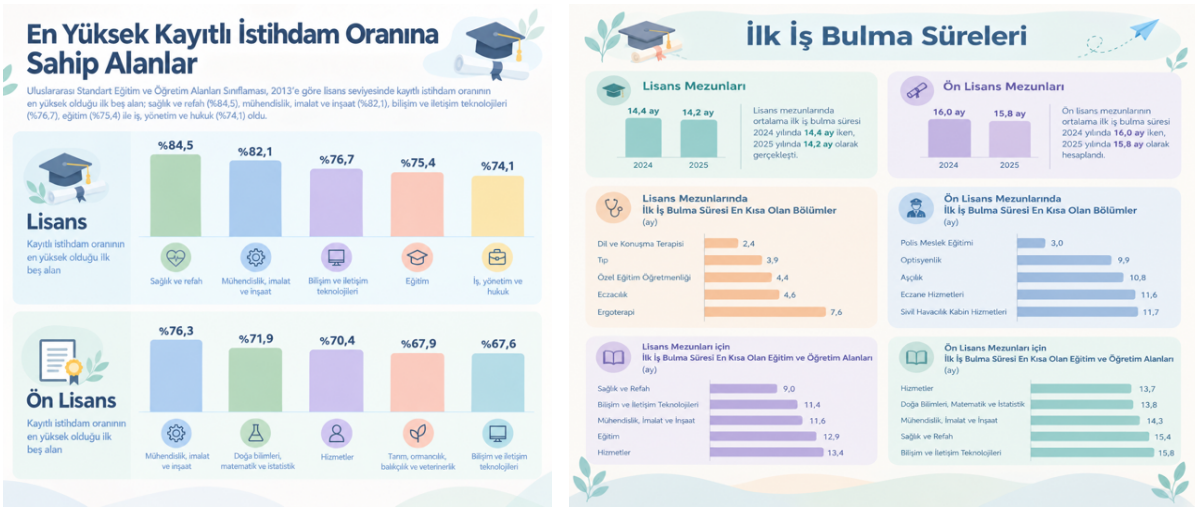
Tablo 2: İstihdam Göstergeleri[12]

Tablo 2'de belirtilen istihdam verileri yükseköğretim mezuniyetinin işgücü piyasasına geçişte önemli bir avantaj sunduğunu, ancak bu avantajın bütün mezunlar için aynı düzeyde gerçekleşmediğini düşündürmektedir.

[11] Ulusal İstihdam Stratejisi (2025-2028), Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, https://www.csgb.gov.tr/Media/t0bomvck/ulusal-istihdam-stratejisi-2025-2028.pdf, s.5.
[12] Yükseköğretim İstihdam Göstergeleri, 2025, TÜİK, https://www.tuik.gov.tr

Tablo 3: Lisans ve Ön Lisans En Yüksek İstihdam Sağlayan Alanlar ve İş Bulma Süreleri[13]

Tablo 3'de verilen grafikler mezuniyet sonrasında ilk işe başlamak için geçen süreleri göstermektedir. Bu, mezunların işgücü piyasasına geçişteki karşılığını değerlendirmeye yardımcı olan verilerden biridir. Bununla birlikte, işe daha kısa sürede yerleşmek tek başına işin niteliğini, kazanç düzeyini veya mezun olunan alanla uyumunu açıklamamaktadır.

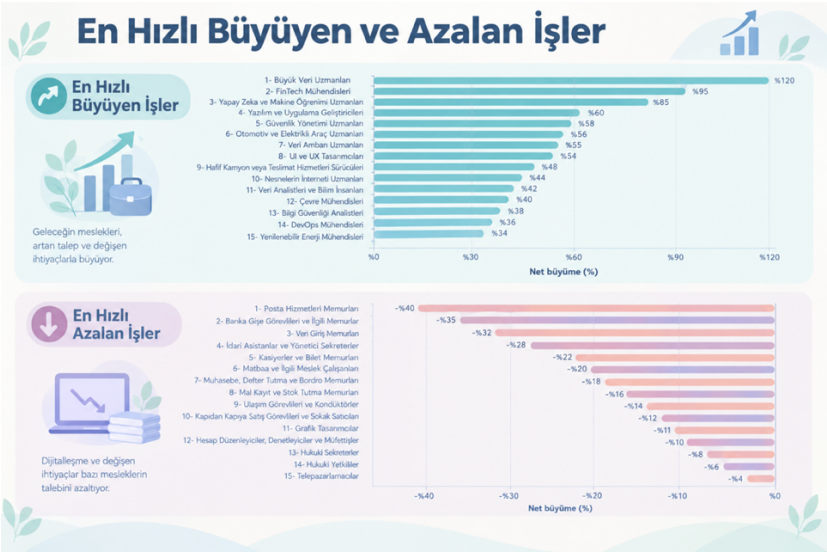
Tablo 4: Ortalama Kazancın En Yüksek Olduğu Lisans ve Ön Lisans Bölümleri[14]

Tablo 4'te öne çıkan yüksek ortalama kazançlar, kariyer tercihlerinin ekonomik boyutuna ışık tutmaktadır. Ancak kazançların iş deneyimi, sektör ve coğrafi konum gibi faktörlere göre değişebileceği unutulmamalıdır.

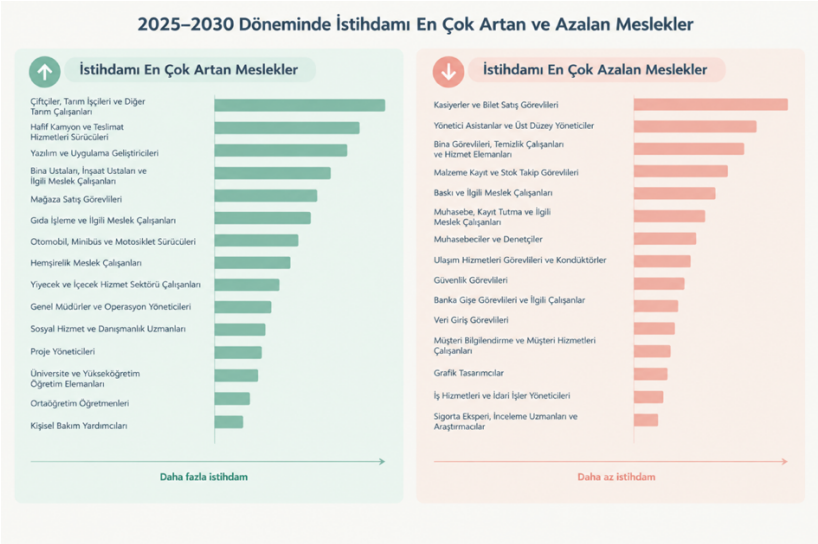
[13] Yükseköğretim İstihdam Göstergeleri, 2025, TÜİK, https://www.tuik.gov.tr
[14] Yükseköğretim İstihdam Göstergeleri, 2025, TÜİK, https://www.tuik.gov.tr

Tablo 5: En Hızlı Büyüyen ve Azalan İşler[15]

Yukarıdaki tablo 5'te meslek alanlarının büyüme ve gerileme eğilimleri birlikte incelendiğinde, teknolojik dönüşümün çalışma hayatında eş zamanlı olarak yeni fırsatlar ve uyum gereksinimleri oluşturduğu görülmektedir. Ancak yine de bu veriler istihdam garanti etmekten çok özellikle kariyer planlamasında dikkate alınabilecek eğilimler olarak değerlendirilmelidir.

Tablo 6: İstihdamı En Çok Artan ve Azalan Meslekler (2025-2030)[16]

Hızla büyüyen ve azalan işlere ek olarak istihdamı artan ve azalan işlerde ayrı bir tabloda belirtilmiştir. Ancak bu iki Tablo 5 ve Tablo 6'daki verilerin, küresel ölçekte değerlendirildiğini

[15] The World Economic Forum, "Future of Jobs Report 2025, https://www.weforum.org/publications/the-future-of-jobs-report-2025/, s.19

[16] The World Economic Forum, "Future of Jobs Report 2025, https://www.weforum.org/publications/the-future-of-jobs-report-2025/, s.23

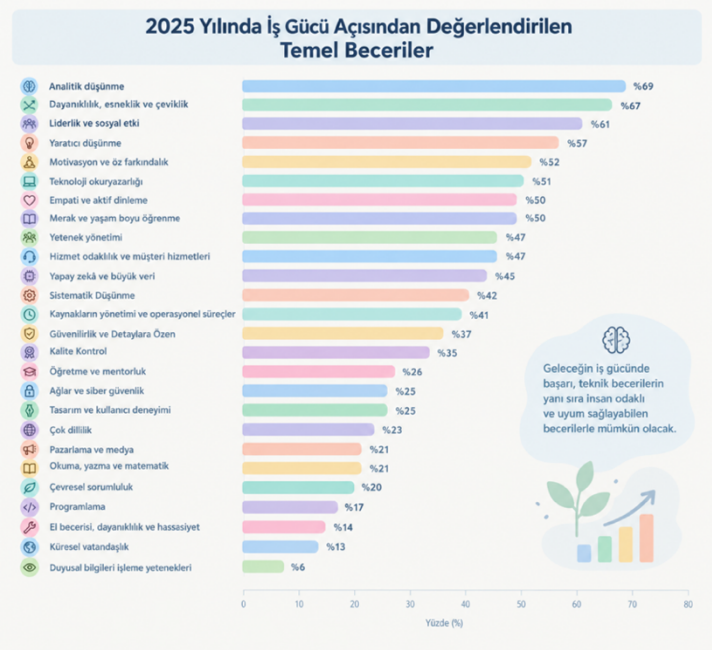
hatırlatmakta fayda var. Bu nedenle küresel ölçekte beklenen değişimlerin Türkiye'de aynı hızla veya aynı biçimde gerçekleşeceği varsayılmamalı ve yerel işgücü piyasası da değerlendirilmelidir.

Tablo 7: İş Dünyasının Dönüşümünü Yönlendiren Teknolojik ve Makro Eğilimler[17]

Tablo 7'de belirtilen iş sürecine yönelik eğilimler, bizlere geleceğin iş dünyasında başarılı olmak için yalnızca teknolojiye ayak uydurmanın yeterli olmadığını, ayrıca ekonomiyi okumanın, demografiyi anlamanın ve çevreyi de düşünmenin gerekliliğini göstermektedir.

Tablo 8: İş Gücü Açısından Değerlendirilen Temel Beceriler[18]

[17] The World Economic Forum, "Future of Jobs Report 2025, https://www.weforum.org/publications/the-future-of-jobs-report-2025/, s.10, 11

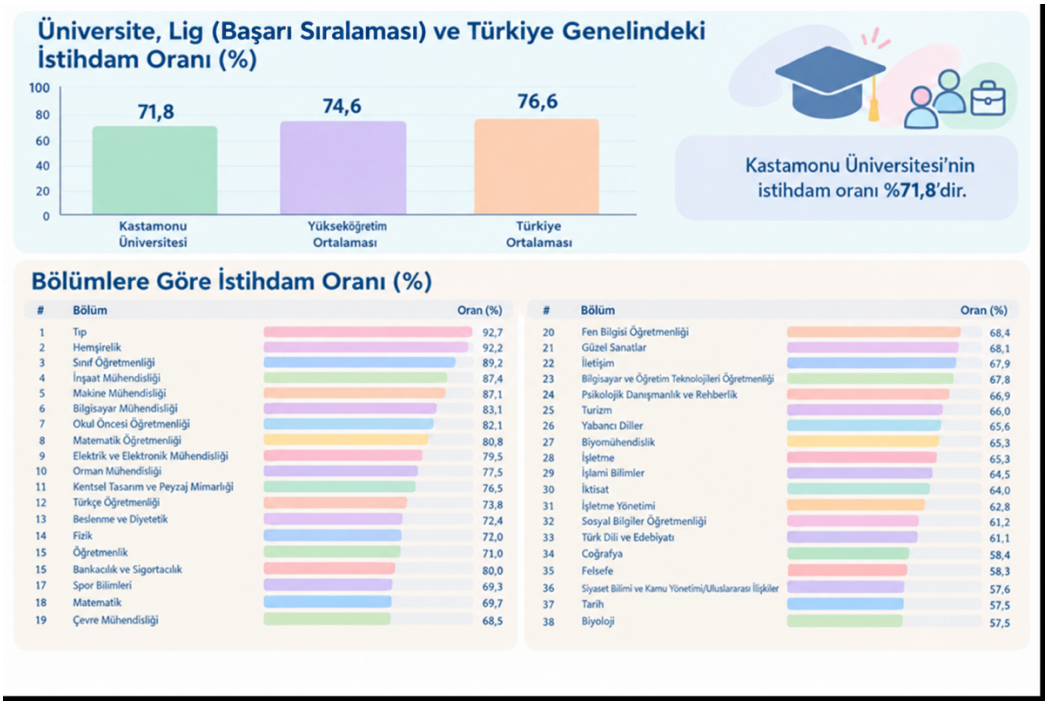
[18] The World Economic Forum, "Future of Jobs Report 2025, https://www.weforum.org/publications/the-future-of-jobs-report-2025/, s.35

Yazımızın başından beri ifade ettiğimiz, diplomanın ötesinde neye sahip olmamız gerektiği hususu Tablo 8'de gösterilmiştir. Bu aslında şu demektir: "Bölümünü bitirdin, peki başka neler yapabiliyorsun?" Analitik düşünme, yaratıcılık, esneklik, sürekli öğrenme ve etkili iletişim artık kariyerin olmazsa olmazları arasında. Kısacası, diplomayı almak işin bir kısmı ise, değişime ayak uydurmak, yeni şeyler öğrenmek ve kendini geliştirmek ise kariyer oluşturma sürecinin diğer kısmıdır.

Tercihten Kariyere: Kastamonu Üniversitesi'nin Bölüm ve Mezun Profili Göstergeleri

Üniversite tercihi yaparken herkesin aklında hemen hemen aynı soru vardır: "Bu bölümden mezun olunca iş bulabilecek miyim?" Bu konuya bir de mezun olacak veya olan Kastamonu Üniversitesi öğrencilerinin gözünden bakmakta fayda var. Kastamonu Üniversitesi'nde hangi bölümler daha çok tercih ediliyor, mezunlar ne kadar sürede iş buluyor ve diplomalarını iş hayatına ne kadar yansıtabiliyor? Bu soruların cevapları da kamudan özel sektöre, girişimcilikten akademiye kadar uzanan verilerle, mezunların yalnızca iş bulup bulamadığını değil, eğitimlerini mesleklerine ne kadar yansıtabildiğini de gösteriyor.[19]

Tablo 9: Üniversite, Lig (Başarı Sıralaması) ve Türkiye Genelindeki İstihdam Oranı (%) ve Bölümlere Göre İstihdam Oranı (%)[20]

[19] Bu bölümden sonra verilen istatistikler 2024 verilerinden derlenmiştir.

[20] "Üniversite Ligi" kavramı akademik dünyada kullanılan, üniversitelerin ürettiği bilimsel bilgi, akademik performans, mezun istihdamı, yürüttüğü Ar-Ge projeleri, patent sayıları ve uluslararası yayın performanslarına göre dahil edildikleri, üniversitelerin kendi aralarındaki sıralamadaki veya sınıflandırmadaki konumunu anlatan bir kavramdır.

Tablo 9'a göre Kastamonu Üniversitesi'nde Tıp (%92,7), Hemşirelik (%92,2) ve Sınıf Öğretmenliği (%89,2) istihdam oranlarıyla öne çıkarken; Tarih (%57,5), Biyoloji (%57,5) ve Felsefe (%58,3) gibi bölümlerden mezunların iş gücü piyasasına katılımı daha düşük seviyelerde kalmaktadır.

Tablo 10: Üniversite, Lig (Başarı Sıralaması) ve Türkiye Genelindeki İş Bulma Süresi Dağılımı (%) ve Bölümlere Göre İlk 6 Ayda İş Bulma Süresi Oranı (%)

Üniversite, Lig (Başarı Sıralaması) ve Türkiye Genelindeki İş Bulma Süresi Dağılımı (%)

İş Bulma Süresi	Kastamonu Üniversitesi	YükseKiş Ligi Ortalaması	Türkiye Ortalaması
Mezuniyet Öncesi	11,2	14,1	15,9
0-6 Ay	35,7	32,1	31,7
6-12 Ay	11,3	14,6	14,4
12 Ay Üzeri	39,8	39,2	38,0

Bölümlere Göre İlk 6 Ayda İş Bulma Oranı (%)

#	Bölüm	Oran (%)
1	Beslenme ve Diyetetik	63,5
2	Türk Dili ve Edebiyatı	58,9
3	Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi/Uluslararası İlişkiler	57,2
4	Türkiye Öğretmenliği	56,0
5	İşletme Yönetimi	55,6
6	Tarih	54,8
7	Fizik	54,8
8	İşletme	54,6
9	Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik	54,6
10	Turizm	54,4
11	Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği	52,5
12	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	52,0
13	Güzel Sanatlar	51,9
14	İletişim	51,7
15	Spor Bilimleri	51,6
16	Orman Mühendisliği	51,1
17	Biyomühendislik	50,9
18	İktisat	50,9
19	Coğrafya	50,9
20	Fen Bilgisi Öğretmenliği	50,3
21	Felsefe	49,4
22	Öğretmenlik	47,0
23	İşletme Bilimler	46,8
24	Bilgisayar Mühendisliği	46,4
25	Makine Mühendisliği	46,4
26	Çevre Mühendisliği	45,4
27	Bankacılık ve Sigortacılık	44,0
28	Yabancı Diller	43,4
29	Biyoloji	41,5
30	Kentsel Tasarım ve Peyzaj Mimarlığı	41,4
31	İnşaat Mühendisliği	40,7
32	Matematik	40,5
33	Okul Öncesi Öğretmenliği	36,4
34	Matematik Öğretmenliği	35,5
35	Elektrik ve Elektronik Mühendisliği	35,2
36	Sınıf Öğretmenliği	31,9
37	Hemşirelik	31,4
38	Tıp	0,0

Tablo 10'da gösterildiği üzere, 2024 verilerine göre Beslenme ve Diyetetik (63,5), Türk Dili ve Edebiyatı (58,9), Siyaset Bilimi (57,2), Türkçe Öğretmenliği (56,0) ve İşletme Yönetimi (55,6) ile ilk altı ayda iş bulma oranı ile öne çıkan bölümler olmuştur.

Tablo 11: Üniversite, Lig (Başarı Sıralaması) ve Türkiye Genelindeki Nitelik Uyuşmazlığı Dağılımı (%) ve Bölümlere Göre Niteliklerine Uygun İşlerde Çalışanların Oranı (%)

Üniversite, Lig (Başarı Sıralaması) ve Türkiye Genelindeki Nitelik Uyumsuzluğu Dağılımı (%)

Nitelik Uyuşmazlığı	Kastamonu Üniversitesi	Yüksekliş Ligi Ortalaması	Türkiye Ortalaması
Nitelik Uyuşması	53,0	52,4	53,6
Düşük Uyuşmazlık	5,4	7,4	8,2
Orta Uyuşmazlık	32,0	30,9	30,1
Yüksek Uyuşmazlık	9,6	9,3	8,1

Bölümlere Göre Niteliklerine Uygun İşlerde Çalışanların Oranı (%)

#	Bölüm	Oran (%)
1	Tıp	100,0
2	Sınıf Öğretmenliği	89,1
3	Matematik Öğretmenliği	88,6
4	Okul Öncesi Öğretmenliği	86,4
5	Hemşirelik	85,1
6	Elektrik ve Elektronik Mühendisliği	74,6
7	Matematik	74,0
8	Fen Bilgisi Öğretmenliği	72,6
9	Türkçe Öğretmenliği	72,2
10	Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik	71,3
11	İslami Bilimler	70,2
12	Fizik	62,8
12	Makine Mühendisliği	60,9
14	Bilgisayar Mühendisliği	56,8
15	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	56,8
16	Öğretmenlik	56,9
17	Beslenme ve Diyetetik	53,0
18	Biyoloji	52,1
19	İnşaat Mühendisliği	51,7
20	Orman Mühendisliği	50,7
21	Güzel Sanatlar	49,3
22	Çevre Mühendisliği	47,9
23	Felsefe	46,7
24	Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği	46,7
25	Türk Dili ve Edebiyatı	46,5
26	Kentsel Tasarım ve Peyzaj Mimarlığı	45,6
27	Coğrafya	39,6
28	Spor Bilimleri	36,0
29	Tarih	33,6
30	Biyomühendislik	33,1
31	Yabancı Diller	30,7
32	İletişim	17,4
32	İşletme Yönetimi	11,5
34	İdnetimi	1,5
35	Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi/Uluslararası İlişkiler	9,9
36	Turizm	7,9
37	İşletme	7,8
38	Bankacılık ve Sigortacılık	4,0

Tablo 11'deki göstergeler, mezun olduktan sonra yaptığımız işin, okuduğumuz bölümle ne kadar ilgili olduğu sorusunu yanıtlıyor. Tabloya göre, Kastamonu Üniversitesi mezunlarında nitelik uyumu oranı %53,0. Bu oran, Yükseliş Ligi (Başarı Sıralaması) ortalaması olan %52,4'ün biraz üzerindeyken, Türkiye ortalaması olan %53,6'nın ise biraz gerisinde. Bölümler arasındaki farklara gelince örneğin; Tıp mezunlarında nitelik uyumu %100,0'a ulaşıyor. Benzer şekilde Sınıf Öğretmenliği (%89,1), Matematik Öğretmenliği (%88,6) ve Hemşirelik (%85,1) bölümlerinde nitelik uyumu yine üst sıralarda yer alırken, Bankacılık ve Sigortacılık (%4,0), İşletme (%7,8) ve Turizm (%7,9) gibi bölümlerde ise mezunların eğitimleriyle uyumlu işlerde çalışma oranları ise düşük bir görüntü sergiliyor. Bu tablo, bazı mezunların iş hayatına katılsalar bile eğitim aldıkları alanla örtüşen işlerde çalışma konusunda zorluk yaşayabildiğini gösteriyor. Bu kapsamda üniversitelerin de ders içeriklerini, iş dünyasının güncel ihtiyaçlarıyla uyumlaştırmasının önemi belirgin hale geliyor. Bu sayede diploma ile meslek arasındaki mesafenin azaltılarak, mezunların eğitimlerini kariyerlerine daha güçlü biçimde yansıtması mümkün olabilir.

Tablo 12: Üniversite, Lig (Başarı Sıralaması) ve Türkiye Genelindeki Kamuda Çalışma Oranı (%) ve Bölümlere Göre Kamuda Çalışma Oranı (%)

Üniversite, Lig (Başarı Sıralaması) ve Türkiye Genelindeki Kamuda Çalışma Oranı (%)

Kategori	Kastamonu Üniversitesi	Yüksekliş Ligi Ortalaması	Türkiye Ortalaması
Oran	53,8	39,0	41,1

Bölümlere Göre Kamuda Çalışma Oranı (%)

#	Bölüm	Oran (%)
1	Tıp	100,0
2	Hemşirelik	92,3
3	Matematik Öğretmenliği	84,2
4	Sınıf Öğretmenliği	82,3
5	Okul Öncesi Öğretmenliği	76,9
6	Türkçe Öğretmenliği	76,8
7	İslami Bilimler	73,3
8	Fen Bilgisi Öğretmenliği	65,8
9	Öğretmenlik	61,1
10	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	59,5
11	Beslenme ve Diyetetik	56,1
12	Orman Mühendisliği	51,5
13	İşletme Yönetimi	46,8
14	Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik	45,6
15	Türk Dili ve Edebiyatı	45,2
16	Spor Bilimleri	42,8
17	Güzel Sanatlar	40,3
18	Yabancı Diller	38,3
19	Tarih	37,4

#	Bölüm	Oran (%)
20	Orman Mühendisliği	35,2
21	Güzel Sanatlar	33,7
22	Çevre Mühendisliği	33,3
23	Felsefe	31,2
24	Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği	28,1
25	Kentsel Tasarım ve Peyzaj Mimarlığı	22,7
26	Matematik	20,3
27	Siyasal Bilimi ve Kamu Yönetimi/Uluslararası İlişkiler	19,1
28	Çevre Mühendisliği	18,0
29	Bilgisayar Mühendisliği	13,5
30	İnşaat Mühendisliği	13,2
31	Turizm	12,8
32	İşletme	12,3
33	İktisat	12,2
34	Bankacılık ve Sigortacılık	12,1
35	İletişim	11,1
36	Biyomühendislik	10,0
37	Makine Mühendisliği	5,3
38	Elektrik ve Elektronik Mühendisliği	4,5

Bilindiği üzere mezuniyet sonrası kariyer planlamasının belki de başında kamu sektöründe istihdam olanağı sağlamak geliyor. Tablo 12'de Kastamonu Üniversitesi mezunlarının %53,8'inin kamuda çalıştığını, bu oranın Yükseliş Ligi (Başarı Sıralaması) ortalaması olan

%39,0'ın ve Türkiye ortalaması olan %41,1'in belirgin biçimde üzerinde olduğunu görüyoruz. Bölüm bazında değerlendirildiğinde ise Tıp (%100,0), Hemşirelik (%92,3), Matematik Öğretmenliği (%84,2), Sınıf Öğretmenliği (%82,3) ve Okul Öncesi Öğretmenliği (%76,9) kamu istihdamının en yüksek olduğu alanlar arasında yer alırken; Makine Mühendisliği (%5,3), Elektrik ve Elektronik Mühendisliği (%4,5), Biyomühendislik (%10,0) ve İletişim (%11,1) bölümlerinde ise kamuda çalışma oranları daha düşük seviyelerde kalıyor. Bu tablo aynı zamanda özellikle sağlık ve öğretmenlik alanlarının kamu istihdamıyla güçlü bir ilişki içinde olduğunu da gösteriyor.

Tablo 13: Üniversite, Lig (Başarı Sıralaması) ve Türkiye Genelinde Mezunların Çalıştığı Sektörlerin Dağılımı (%)

Üniversite, Lig (Başarı Sıralaması) ve Türkiye Genelinde Mezunların Çalıştığı Sektörlerin Dağılımı (%)

#	Sektör	Kastamonu Üniversitesi	Yükseköğretim Ligi Ortalaması	Türkiye Ortalaması
1	Bilgi ve İletişim	2,2	3,3	4,4
2	Eğitim	31,8	20,1	17,4
3	Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	0,2	0,5	0,6
4	Finans ve Sigorta Faaliyetleri	2,2	3,3	4,9
5	Gayrimenkul	0,6	0,6	0,7
6	Hane halklarının İşverenler Olarak Faaliyetleri	0,0	0,0	0,0
7	İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	7,8	6,9	7,1
8	İmalat	10,9	13,4	14,2
9	İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	6,4	9,0	8,5
10	İnşaat	4,3	7,1	6,0
11	Kamu Yönetimi ve Savunma; Zorunlu Sosyal Güvenlik	2,4	1,8	1,6
12	Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	5,8	4,5	4,2
13	Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor	1,3	0,7	0,9
14	Madencilik ve Taş Ocakçılığı	0,3	0,9	0,5
15	Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	4,1	9,0	11,1
16	Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	0,2	0,3	0,3
17	Tarım, Ormancılık ve Balıkçılık	1,3	0,8	0,9
18	Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı	14,3	13,2	13,3
19	Ulaştırma ve Depolama	2,8	3,7	3,8

#	Sektör	Kastamonu Üniversitesi	Yükseköğretim Ligi Ortalaması	Türkiye Ortalaması
20	Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği	0,8	1,1	1,0
21	Turizm	0,7	0,9	0,8
22	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	0,7	0,8	0,7
23	İletişim	0,2	0,4	0,5
24	İktisat	0,1	0,3	0,4
25	Spor Bilimleri	0,1	0,3	0,4
26	Fen Bilgisi Öğretmenliği	0,1	0,1	0,1
27	İslami Bilimler	0,1	0,2	0,3
28	Elektrik ve Elektronik Mühendisliği	0,0	0,0	0,0
29	Çevre Mühendisliği	0,0	0,0	0,0
30	İşletme	0,0	0,0	0,0
31	Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi/ Uluslararası İlişkiler	0,0	0,0	0,0
32	Tıp	0,0	0,0	0,0
33	Coğrafya	0,0	0,0	0,0
34	Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik	0,0	0,0	0,0
35	Biyoloji	0,0	0,0	0,0
36	Matematik	0,0	0,0	0,0
37	Bankacılık ve Sigortacılık	0,0	0,0	0,0
38	İşletme Yönetimi	0,0	0,0	0,0

Kastamonu Üniversitesi mezunlarının hangi sektörlere yöneldiğini merak edersek Tablo 13'ü incelememiz gerekecek. 2024 verilerine göre Kastamonu Üniversitesi mezunlarının istihdam haritasında Eğitim Sektörü'nü %31,8 ile ön sırada görüyoruz aynı zamanda bu dağılım, mezunların yalnızca eğitim alanında değil, ticaretten sanayiye ve sağlık hizmetlerine kadar farklı sektörlerde de yer aldığını gösteriyor.

Geleceğin İş Dünyasında Kimler Öne Çıkacak?

İnsanlar ve kültürler arasında hem düşünsel hem de fiziksel sınırların azaldığı aynı zamanda iletişim teknolojilerindeki hızlı gelişmelerle bilgi ve fikirlerin geniş kitlelere yayıldığı bir süreçten geçiyoruz. Bu süreç aynı zamanda yalnızca dünyayı algılama biçimimizi değil, çalışma hayatını ve kariyer fırsatlarını da dönüştürüyor. Başlangıçta Aristoteles'in ifade ettiği bilme arzusuna yeniden dönersek, belki de kariyer yolculuğunun en önemli kazanımı yalnızca bir

meslek edinmek değil, öğrenmeyi hayatın ayrılmaz bir parçası hâline getirmekten geçiyor. Özetle, bilgisini güce çevirebilenlerin, fırsatları da değerlendirebileceği bir anlayış gelişiyor.

Muhtemelen bundan yaklaşık 10-15 yıl önce Dijital İçerik Üreticisi, Drone Pilotu, Büyük Veri Analisti, Yapay Zekâ Etik Uzmanı, Dijital Veri Dedektifi ve Metaverse Uzmanı olmak gibi kavramları pek kullanmıyorduk.[21] Ancak artık dijitalleşme sürecinin geldiği noktada geleceğin meslekleri olarak yatırım yapılan bu alanlar da karşımıza çıkıyor. Her ne kadar teknoloji hızı baş döndürüyor olsa da sağlık, enerji ve eğitim gibi toplumsal ihtiyaçlarla bağlantılı sektörler de önemini korumaya devam ediyor. Burada önemli olan iş gücüne katılımın yalnızca klasik iş becerileri ile sınırlandırılmadığıdır. Artık yaratıcı olan, sorun çözen, bağımsız karar verebilen ve teknolojik gelişime açık olan bireylerin bir mesleğin değişen ihtiyaçlarına daha kolay uyum sağlayacağı üzerinde duruluyor. Ancak bu da tek başına yeterli olmuyor çünkü dünyadaki dönüşümler, savaşlar, jeopolitik çatışmalar, iklim krizi ve ekonomik durgunluklar da küresel istihdam dinamiklerinde değişikliklere yol açıyor.[22]

Bugün talep gören bir mesleğe talebin azalabileceği ya da bugün ikinci planda görünen bir becerinin yarının önemli fırsatlarından birine dönüşebileceği ortada. Örneğin; Covid-19 ile birlikte yaygınlık kazanan uzaktan çalışma ya da esnek çalışma gibi modeller iş hayatının değişmez kurallarını değiştirdi ve çalışma biçimlerini dönüştürdü. Aynı zamanda büyük veri analizi, temiz enerji sistemleri ve dijital teknolojilerle bağlantılı meslekler de yapay zekâ ile yeni işlevler kazanarak yükselişe geçen alanlar oldu.

Sonuç olarak, kariyer bir varış noktası değil sürekli bir yolculuk halidir. Bu yol ve yolculukta kariyer tercihlerinin pratik karşılığını da görmek, yeni beceriler edinmek ve değişime uyum sağlayabilmek en az meslek seçimi kadar önemlidir. Yaşam boyu öğrenme, kendini sürekli yenilemekten geçiyor.

Dolayısıyla bu noktada öğrencilere düşen sorumluluk, kariyer tercihlerini yalnızca mezuniyet sonrasına bırakmamak, eğitim sürecinden itibaren mesleki alanları araştırmak, uygulamalı deneyimler kazanmak, staj ve proje çalışmalarından yararlanmak, yabancı dil ve dijital yetkinliklerini geliştirmek ve edindikleri bilgileri gerçek sorunların çözümünde kullanabilmektir. Bununla birlikte üniversitelerin sorumluluğu da yalnızca mezun yetiştirmekle sınırlı değildir. Eğitim programlarının işgücü piyasasındaki değişimlerle ilişkilendirilmesi önemlidir. Öğrencilerin eleştirel düşünme, problem çözme, yaratıcılık ve iletişim becerilerini geliştirebilecekleri öğrenme ortamlarının oluşturulması ve üniversite ile çalışma hayatı arasındaki bağların güçlendirilmesi de sağlanmalıdır. Önemli olan değişen koşulları okuyabilmek, gerektiğinde yeni bir yön çizebilmek ve gelişime açık kalabilmektir.

Dr. Sibel Özsavaş Atay

[21] https://www.collegehelpguide.com/research/most-popular-college-majors/; NCES: ABD Eğitim Bakanlığı bünyesinde faaliyet gösteren Ulusal Eğitim İstatistikleri Merkezi ve Haliç Üniversitesi, https://halic.edu.tr/tr/blog/gelecegin-meslekleri-nelerdir

[22] The World Economic Forum, "Future of Jobs Report 2025, https://www.weforum.org/publications/the-future-of-jobs-report-2025/, s.8

Kaynakça

Çalışma, Yaşar. (2009). İş dünyasında aranan eleman kim? Düşünce Dünyası Kitapları.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı. (2025). Ulusal İstihdam Stratejisi (2025–2028). https://www.csgb.gov.tr/cgm/tr/dokumanlar/ulusal-istihdam-stratejisi/

Dölek, G. N., & Bilgin, K. U. (2023). Kamuda performans yönetimi açısından kariyer uzmanlığı: Bakanlıklar araştırması. Ekonomi İşletme Siyaset ve Uluslararası İlişkiler Dergisi, 9(2-1), 255–276.

Eurostat. (t.y.). Students enrolled in tertiary education by education level, programme orientation, sex and field of education [Data set]. https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/educ_uoe_enrt03/default/table?lang=en

Erdoğmuş, N. (2021). Teori ve uygulamada kariyer. Nobel Akademik Yayıncılık.

Haliç Üniversitesi. (2025, 6 Ağustos). Geleceğin meslekleri nelerdir? https://halic.edu.tr/tr/blog/gelecegin-meslekleri-nelerdir?

Kartal, K. S., & Alp, S. (2021). Bireylerin demografik özellikleri ile kariyer tercihlerini etkileyen kriterler arasındaki ilişkinin incelenmesi. Doğuş Üniversitesi Dergisi, 22(2), 19–34. https://doi.org/10.31671/doujournal.972978

National Center for Education Statistics. (2024). Digest of Education Statistics. U.S. Department of Education. https://nces.ed.gov/programs/digest/

Organisation for Economic Co-operation and Development. (2026). Education at a Glance 2026: OECD indicators. OECD Publishing. https://doi.org/10.1787/b4968bbc-en

Türkiye İstatistik Kurumu. (2026a, 2 Haziran). Ulusal eğitim istatistikleri, 2025. https://veriportali.tuik.gov.tr/Bulten/Index?dil=1&p=Ulusal-E%C4%9Fitim-%C4%B0statistikleri-2025-58002

Türkiye İstatistik Kurumu. (2026b, 23 Temmuz). Yükseköğretim istihdam göstergeleri, 2025. https://veriportali.tuik.gov.tr/tr/search?q=istihdam%20oranlar%C4%B1

Yükseköğretim Kurulu, Yükseköğretim istatistikleri. https://istatistik.yok.gov.tr/

World Economic Forum. (2025). The future of jobs report 2025. https://www.weforum.org/publications/the-future-of-jobs-report-2025/